

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет

Кафедра обліку і оподаткування та маркетингу

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ТА АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ

Виконала

студентка II курсу

групи ОО – 2м

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 071

«Облік і оподаткування» _____ Даниш Надія Іванівна

Науковий керівник

к.е.н., доц.

_____ Максименко Діана Вікторівна

Робота допускається до захисту:

Завідувач кафедри обліку

і оподаткування та маркетингу

д.е.н., професор

_____ Реслер М.В.

Мукачево - 2019

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИТРАТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	6
1.1. Економічна сутність витрат та їх класифікація.....	6
1.2. Методи розподілу витрат. Вітчизняний і зарубіжний досвід	13
1.3. Порядок обліку витрат для потреб управління	19
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ..	29
2.1. Управлінський облік виробничих витрат	29
2.2. Управлінський облік загальновиробничих витрат.....	36
2.3. Комп'ютеризація управлінського обліку витрат на підприємстві	41
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ	51
3.1. Зміст та завдання аналізу собівартості продукції	51
3.2. Аналіз собівартості продукції в розрізі калькуляційних статей.....	57
3.3. Аналіз резервів зниження собівартості продукції	63
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	76
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Актуальність теми. Радикальні перетворення в Україні, щодо стабілізації економіки і формування ринкових стосунків потребують перебудови господарського механізму і управління на всіх рівнях. У таких умовах результати роботи кожного підприємства залежать від ефективності управління його витратами.

Проблеми термінології, організації і методики обліку витрат є предметом дискусії науковців. Більшість наукових публікацій і дисертацій присвячені саме цій тематиці. Такий інтерес до проблем обліку витрат викликаний насамперед з ухваленням Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», затвердженим Мінфіном України, П(С)БО і Плану рахунків. Ухвалення даних нормативних актів позитивно вплинуло на бухгалтерський облік в агропромислових підприємствах, але не розв'язало проблем, пов'язаних з управлінським обліком, який цими нормативними документами не регулюється.

На рахунках управлінського обліку повинна своєчасно, повно і правдиво відображатися інформація про фактичні витрати на виробництво продукції, яка використовується для обчислення фактичної собівартості окремих її видів, а також для контролю за раціональним використанням трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Скорочення витрат і зниження собівартості продукції позитивно впливає на кінцеві результати діяльності підприємства. Досягнення запланованої ефективності виробництва вимагає постійного зіставлення витрат і одержаних результатів.

Управлінський облік витрат та аналіз собівартості продукції розглядалися у працях відомих українських вчених М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, М.В. Реслер, В.М. Головачка, Б.І. Валуєва, В.І. Єфіменка, М.В. Кужельного, А.М. Кузьмінського, Ю.Я. Литвина, Л.В. Нападовської, В.О. Озерана, М.С. Пушкаря, В.С. Рудницького, В.В. Сопка, Б.Ф. Усача, М.Г. Чумаченка, С.І. Шкарабана та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота виконана на кафедрі обліку і оподаткування та маркетингу

Мукачівського державного університету Міністерства освіти і науки України згідно з планом науково–дослідних робіт за темою: «Управлінський облік витрат та аналіз собівартості продукції і послуг» (№ державної реєстрації 0116U004820). В межах зазначеної програми автором проведено дослідження управлінського обліку витрат.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження управлінського обліку витрат та аналізу собівартості продукції, а також визначення можливих шляхів удосконалення організації управлінського обліку витрат.

Для реалізації поставленої мети в роботі вирішувалися такі завдання:

- розкрити економічну сутність витрат, визначити класифікацію витрат,
- розглянути методи розподілу витрат,
- визначити як здійснюється управлінський облік витрат на підприємстві,
- розглянути аналіз собівартості продукції.

Об'єктом дослідження даної роботи є управлінський облік витрат та аналіз собівартості продукції та послуг.

Предметом дослідження є сукупність теоретико–методологічних, методичних і прикладних питань, які пов'язані з управлінським обліком та аналізом витрат на виробництво та собівартості продукції на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. У процесі дослідження організації і методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції, а також при розробці наукових рекомендацій використовувалися наступні методи: порівняння та співставлення в класифікації витрат виробництва; абстрагування та конкретизації; аналіз та синтез; індукція та дедукція – для визначення загальних тенденцій розвитку обліку собівартості; групування та розрахунковий – для підрахунку економічного ефекту на перспективу; середніх і відносних величин – для визначення рівня ефективності досліджуваних процесів.

Практичне значення одержаних результатів. У магістерській роботі отримано обґрунтовані результати, які полягають в теоретико–методичному

обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку витрат на виробництво та собівартості продукції.

Окремі результати використовуються в практичній діяльності підприємства ТОВ «Русинія» (довідка про впровадження №3 від 18.11.2019 р.).

Апробація результатів магістерської роботи. Основні теоретичні й методологічні положення магістерської роботи були подані автором на VI Міжнародній науково–практичній інтернет–конференції «Актуальні проблеми обліково–аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю» (22 листопада 2018 р. м. Мукачево), III Міжнародній науково–практичній інтернет–конференції «Фінансове регулювання зрушень в економіці України» (20 березня 2019 року, м. Мукачево), VII Міжнародній науково–практичній інтернет–конференції «Актуальні проблеми обліково–аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю» (19 листопада 2019 р. м. Мукачево).

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота викладена на 93 сторінках комп'ютерного тексту і складається з таких частин: вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури. Дана робота налічує 11 рисунків, 15 таблиць, 1 формулу. Список використаних джерел складає 105 найменувань.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Витрати підприємства є одним із найважливіших і одним із трудомістких об'єктів обліку, контролю, аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства. Рациональна організація обліку витрат, безсумнівно, відіграє одну з важливих ролей в кожній організації. Адже вартість продукції, робіт чи послуг безпосередньо залежить від сформованих витрат на їх вироблення. Але фінансового обліку витрат явно не достатньо для прийняття правильного управлінського рішення. Для виживання підприємства в умовах жорсткої конкуренції необхідно вести управлінський облік, який дозволяє створити систему умов та елементів облікового процесу з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність організації, здійснення контролю за економічним використанням ресурсів та управління виробничою діяльністю. Найбільш важливим розділом в управлінському обліку є облік витрат на виробництво.

2. Методичні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства визначаються П(С)БО 16 «Витрати».

Згідно з П(С)БО 16 під витратами розуміється зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок внесків власників).

3. Важливим етапом дослідження ефективності обліку, аналізу і аудиту витрат виробництва на промислових підприємствах є обґрунтування класифікації їх видів та методів визначення. В дипломній роботі, на основі огляду вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначені класифікаційні ознаки витрат. Звертається увага на те, що на вітчизняних підприємствах в умовах ринкової економіки необхідно впроваджувати методи активного впливу на рівень витрат, які дають можливість оперативно змінювати, регулювати витрати у відповідності зі змінами на ринках збуту продукції або іншими факторами виробництва. Вивчивши загальну класифікацію витрат можна сказати, що

загальновиробничі витрати є витратами звичайної діяльності, накладними в залежності від економічної ролі в процесі виробництва, комплексними за своїм складом:

– непрямыми в залежності, від способу включення в собівартість продукції (в управлінському обліку при визначенні повної собівартості продукції);

– за доцільністю, загально виробничі витрати в основному є продуктивними витратами.

Загальновиробничі витрати в більшій своїй величині (змінні і розподілені постійні) списуються на виробничу собівартість продукції.

4. Найоптимальнішим методом обліку витрат і калькулювання собівартості для підприємства є позамовний метод, який використовується в індивідуальних і дрібносерійних виробництвах.

5. До складу прямих витрат на оплату праці включається заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

З метою вдосконалення системи обліку витрат на оплату праці слід організувати контроль за використанням фонду заробітної плати, правильністю застосування тарифних ставок, посадових окладів, норм виробітку, підрахунком сум заробітної плати з використанням обчислювальної техніки, розрахунками середньої заробітної плати, а також використанням фонду заробітної плати в цілому підприємством, цехами за видами оплати праці і категоріями робітників.

6. До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема, відрахування в Єдиний соціальний внесок, амортизація тощо.

Підприємству надана самостійність у виборі методу нарахування амортизації, тому рекомендується для різних об'єктів необоротних активів використовувати різні методи нарахування амортизації. Для активної частини основних засобів, особливо нового устаткування і передової техніки, варто б було застосовувати прискорені методи нарахування амортизації. Амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів слід нараховувати в першому

місяці експлуатації об'єкта в розмірі 50% їх вартості, та решта 50% вартості, що амортизується, у місяці їх списання з балансу.

7. Загальновиробничими є витрати пов'язані з управлінням і обслуговуванням виробництва, які не можна у момент їх здійснення віднести на конкретний вид продукції. У зв'язку з цим вони підлягають розподілу. Підприємству необхідно розмежувати загальновиробничі витрати на постійні та змінні і включати в собівартість продукції змінні витрати в повному обсязі, а постійні відповідно до досягнутої встановленої нормальної потужності, яку слід зазначити в обліковій політиці підприємства.

Управлінський облік витрат дозволяє формувати інформацію про поточний стан витрат з метою їх мінімізації в майбутніх періодах. На підставі управлінського обліку витрат можна скласти плани використання матеріалів, трудових ресурсів, бюджетів видатків. Підприємство повинно постійно контролювати свої витрати в цілях встановлення конкурентоспроможної ціни на послуги та роботи. Тому організації доцільно вести також облік витрат в рамках управлінського обліку.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>